

Sprekers op de kick-off vmbo – Identiteit

Tilburg – 13 december 2018

Rob van Gerwen

Dr. Rob van Gerwen is senior docent/onderzoeker bij Wijsbegeerte, faculteit Geesteswetenschappen van Universiteit Utrecht. Hij doceert ook aan verschillende kunstopleidingen en is directeur van Consilium Philosophicum, mede-oprichter en bestuurslid van het Nederlands Genootschap voor Esthetica, en hoofdredacteur van het internationale peer-reviewed tijdschrift *Aesthetic Investigations*.

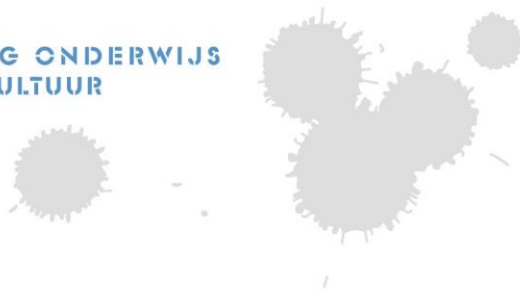
Hij publiceerde zes boeken over onderwerpen uit de filosofie van de kunst. Hieronder een cum laude beoordeeld proefschrift, *Art and Experience*. Verder, een boek over Wollheims benadering van schilderkunst, bij Cambridge University Press, en, bij het Centraal Museum Utrecht, *Kleine overpeinzingen. Over kunst kijken in het museum*. Bij Klement, in 2016: *Moderne filosofen over kunst*. In oktober 2018 verscheen *Zullen we contact houden*, ook bij uitg. Klement. Op zijn website vindt men onderwijsbeschrijvingen, artikelen, voordrachten en een weblog:

<http://www.phil.uu.nl/~rob>

Identiteit, spiegels en fotografie

Vorige week zag ik scholieren langs fietsen. Even daarna schuifelde een bejaarde voorbij. Ik zag hen als typen, niet als individuele personen. Was wat ik zag hun identiteit: scholier, bejaarde? Ja en nee. Het waren inderdaad scholieren en een bejaarde, maar ze zijn zoveel meer. Mensen leiden levens en daar gebeurt heel veel in. Ze maken dingen mee, herinneren zich die dingen; ze hebben plannen, waarvan sommige niet uit komen (andere wel), ook dat herinneren ze zich. Ze delen hun levens met mensen die in meer of minder mate van hen houden (of niet). Ook dat behoort tot hun identiteit, maar het zijn details die je op afstand niet allemaal ziet, of doorziet. Hoe kan ik weten wat die scholieren willen worden en hoe ze daar door hun achtergrond en familie door gesteund of gehinderd worden; hoe kan ik weten wat voor leven de bejaarde geleid heeft?

Maar we hebben daar wel toegang toe en dat begint en eindigt met aankijken. Als ik iemand aankijk, zie ik hem (als de persoon die hij is). Aankijken is wederkerig. Dus als ik hem aankijk, ziet hij mij ook. Twee mensen verhouden zich dan tot elkaar. Natuurlijk weet ik nog steeds niet welk leven de bejaarde heeft geleid, maar ik zie hem wel als een persoon, en hij mij. Zolang we *op afstand* blijven observeren, zullen onze inzichten in de ander inauthentiek – afstandelijk – blijven.

Kun je aankijken afbeelden? 'Natuurlijk kan dat, je kunt alles afbeelden', toch? Dat is te snel. Als ik Bert aankijk, en hij mij, is zijn blik voor mij bedoeld en voor mij alleen toegankelijk. Hoe kan een ander hier een foto van maken? Wel van het feit dat twee mensen elkaar aankijken, maar niet van wat zij zien. Beeldt een selfie af hoe je iemand aankijkt – degene voor wie je de selfie maakt en waar je op dat moment aan denkt? Maar je kijkt niemand aan, je kijkt naar de camera. En, wat belangrijker is, de ander kijkt niet terug naar jou, het proces is niet wederkerig. Toont een selfie niet alleen je uiterlijk (en het toneelspeltje dat je opvoert voor de afwezige geadresseerde)?

Volgens mij komt een portret dichterbij. Een portret is een afbeelding van iemand waarin ook de blik te ontwaren is van degene die die afbeelding maakt. We zien Rembrandt in *Hendrickje Stoffels badend*. Zien we de maker op die manier in een selfie? Kijk je jezelf aan in de spiegel? Of zie je er alleen je uiterlijk? Wie je bent, jouw identiteit, hangt af van hoe anderen jou zien.

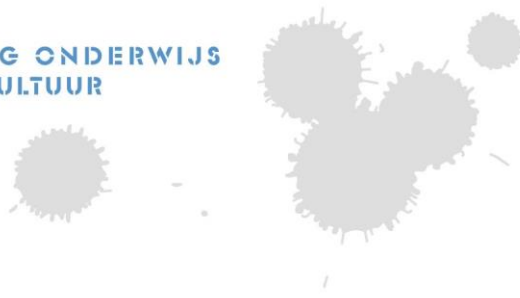
Van FOAM: Mirjam Kooiman (curator) en Madieke Hupperets (educatie)

<https://www.foam.org/nl/home>

Identiteit is een veel voorkomend thema in de fotografie. Door het thema als uitgangspunt te nemen in een tentoonstelling of kunstenaars die hun werk op dit thema baseren, wordt er ingegaan op de vele vormen van identiteit wij kennen. Identiteit kan de vorm hebben van mode, subculturen of politieke overtuiging, hoe we ons online uiten maar komt ook terug in onze eetcultuur en voedsel.

Tijdens de VONKC studiedag op 13 december zullen curator Mirjam Kooiman en educator Madieke Hupperets toelichten hoe Foam (Fotografiemuseum Amsterdam) tentoonstellingen uit het verleden, kunstenaars en jonge talenten aan het licht brengt die op uiteenlopende wijzen in hun werk licht werpen op identiteitskwesties. Kooiman belicht het onderwerp vanuit het tentoonstellingsprogramma, Hupperets vertelt hoe de vmbo-programma's van Foam zijn opgebouwd en het thema ingezet wordt bij eindexamenklassen, met het tentoonstellingsprogramma als leidend uitgangspunt.

Mirjam Kooiman is kunsthistoricus en curator bij Foam Fotografiemuseum Amsterdam, waar ze o.a. verantwoordelijk was voor tentoonstellingen als Ai Weiwei - #SafePassage, Daisuke Yokota – Matter, Awoiska van der Molen – Blanco en de reizende Foam Talent-tentoonstellingen van 2015 en 2016. Ze studeerde Kunstgeschiedenis en voltooide de Master Museumconservator aan de UvA en de Vrije Universiteit (VU). Ze was werkzaam als curator in opleiding bij de fotografiecollectie van het Stedelijk Museum Amsterdam. Ze heeft geschreven voor L'Internationale Online en schrijft regelmatig voor Foam Magazine.

Madieke Hupperets is educator en coördinator bij Foam Fotografiemuseum Amsterdam, waar ze verantwoordelijk is voor de vertaling van de tentoonstellingen naar educatieve programma's en de coördinatie en training van museumdocenten. Ze studeerde Docent Beeldende Vorming aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten en volgt nu de Master Kunsteducatie. In het verleden heeft ze les gegeven in het Voortgezet Onderwijs en gewerkt voor diverse buurtprojecten als freelance docent.

Museum de Pont

Er zal een rondleiding rondom het educatieve programma van de Pont zijn over Identiteit. Eerst wordt er ingegaan op Wat de vakman? van ARTtube. Na deze korte presentatie gaan de rondleiders aan de slag met Face-it@depont. In de rondleiding zit deze korte impressie van deze workshop ingesloten.

In het museum zijn naast de vaste collectie werk van Ann Veronica Janssens en Anne & Patrick Poirier te zien.

<https://www.depont.nl/tentoonstelling/detail/anne-patrick-poirier/>

<https://www.depont.nl/tentoonstelling/detail/ann-veronica-janssens/>

Corinne Noordenbos (photographer/educator/consultant) zal ingaan op Identiteit en daarnaast besteedt zij aandacht aan Identiteit in het portret.

<http://corinnoordenbos.com/>

Identiteit als thematiek voor jongvolwassenen ligt erg voor de hand. Velen zijn bezig uit te zoeken wie en wat ze zijn of willen zijn.

En waar het hart van overloopt, spreekt men het best!

Aan de hand van mijn eigen werk en dat van oud studenten zal ik een beeld schetsen van de mogelijkheden en valkuilen die spelen met het maken van eigen werk rond deze thematiek.

Hoe kan je uitdrukking geven aan persoonlijke en voor jou urgente zaken maar ondertussen zorgen dat je verhaal herkenbaar is en betekenis krijgt voor anderen?

In mijn vrije werk als fotograaf, hebben vele series een persoonlijk startpunt gehad. Ik heb aan den lijve ondervonden dat een startpunt geen eindstation definieert. Alleen via een maakproces kom je e achter waar het werk echt over gaat.

Zo maakte ik een serie over moederschap toen ik zelf moeder werd en over de ziekte Alzheimer na de diagnose van die ziekte bij mijn moeder.

Ik zit de mensen graag dicht op de huid, maar wil nooit een voyeur zijn. In de intieme wereld die ik probeer op te roepen, is er sprake van een paradox tussen het individualisme en het universele.

Corinne Noordenbos begon haar loopbaan als fotograaf meer dan 40 jaar geleden. Zij werd geboren in Amsterdam waar zij nog steeds woont en werkt. Haar opleiding genoot zij aan de Gerrit Rietveld Academie en de Rijksacademie, beiden in haar woonplaats.

Als freelancer werkte zij voor een groot aantal Nederlandse bladen waarvoor zij portretten en documentaires maakte. Daarnaast ontwikkelde zij haar eigen projecten waarmee zij wereldwijd exposeerde.

Naast haar carrière als fotograaf was zij al jonge leeftijd actief in het onderwijs. Zij startte in “De Moor”, nu bekend als Het Amsterdams Centrum voor Fotografie, waar zij de fotografie afdeling leidde en les gaf. Zij was daar o.m. mentor van Rineke Dijkstra voordat deze naar de Rietveld Academie ging.

Midden jaren 80 werd zij gevraagd een nieuwe opleiding in te richten aan de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht. Verschillende generaties fotografen werden onder haar leiding opgeleid, waarvan sommigen nu internationale bekendheid hebben in de wereld van de fotografie. Dit zijn o.a. Viviane Sassen, Rob Hornstra, Cuny Janssen en WassingLundgren.

In 2015 ging zij met AOW als hoofd van de afdeling Fotografie aan de Koninklijke Academie in Den Haag. Inmiddels had de opleiding een internationale reputatie opgebouwd vanwege het hoge niveau. Er studeren nu studenten uit meer dan 45 verschillende landen.

In september 2014 ontving zij de “Educational Award” van de Royal Photographic Society (United Kingdom) en in 2016 werd zij onderscheiden als Officier in de Orde van Oranje-Nassau voor haar bijdrage aan de ontwikkeling en erkenning van de Nederlandse fotografie op internationaal niveau.

Momenteel werkt zij als fotograaf, curator, jurylid en guest lecturer over de gehele wereld. Haar laatste fotografische werk is verschenen als fotoboek en tentoonstelling in Engeland in maart en mei van dit jaar.

Foto's Corinne Noordenbos: Moderne Madonna (2x) en De Jordaan